

■ COLUMNA

Rassisseem en il Grischun?

DA MARTIN JÄGER,
CUSSEGLIER GUVERNATIV

Adina pli savens scuntrel jau sin mias visitas en scolas da tut las valladas grischunas classas cun scolaras e scolaras che laschan pertschaiver gia sin l'emprima egliada che lur perdavants n'han ni ragischs tudestgas, ni rumantschas ni talianas dal Grischun. Sajan ils uffants da derivanza africana, asiata u sidamericana, l'integraziun entaifer la classa è per regla sorprendentamain nunproblematica. Èn pia ils uffants d'ozendi pli averts e pli tolerants en il contact cun auters che nosa generaziun pli veglia?

Il rassisseem exista senz'au-ter en il Grischun. Jau ma regord en mintga cas fitg bain co ch'il partenari african da mia collega vegniva adina puspè qualifitgà en las giassas da Cuira sco «probabel commerziant da drogas» u schizunt perquirì senza dumandar, perquai che commerziant da drogas sajan tuttavai bain nairs! In ami da mai, da pel stgira, creschì si a Cuira, ha er savens stuì patir durant ses temp da scola che n'è anc betg passà uschè ditg. Er las persunas d'instrucziun sezzas n'han evidentamain betg adina pudì resister a plets ed a pregiudizis rassistics, nunponderads.

Dacurt ha la Cumissiun federala cunter il rassisseem publitgà ses bulletin il pli nov cun il titel «Tan-

gram». Il numer actual è deditgà al rassisseem envers umans nairs. Co duain ins explitgar il fatg che quest rassisseem è uschè derasà? Blers umans han in pensar rassistic correspondent, senza ch'els avessan gè da far ina giada directamain cun umans nairs. Ils stereotips negativs davart umans da derivanza africana èn francads fermamain en la cultura ed istorgia europeica. Ins als chatta en las ovras da filosofs ed auturs dal 18avel e 19avel tschientaner (Rousseau, Voltaire u Kant) sco er en cudeschs d'uffants pli moderns sco per exempel «Tim und Struppi» u en istorgias che vegnan raquintadas fin oz, sco per exempel quella da la nursa naira disfortunada ch'è daventada ventiraivla pir a Nadal, cura che ses giavisch dad esser alva è vegnì ademplì. Er la rait da consultaziun per victimas da rassisseem humanrights.ch ha publitgà dacurt in rapport annual. Il dumber dals cas rassistics ch'èn vegnids annunziads tar ils totalmain 11 posts da consultaziun en tut la Svizra

saja sa dublà entaifer 1 onn. Las persunas pertutgadas èn stadas currentamain victimas da discriminaziuns rassisticas, il pli savens a la lavur, lura tar l'administraziun e la finala sin il martgà d'abitaziuns.

En quest connex è interessanta la constataziun che l'istorgia dals umans nairs en la conscienza publica ha cumenzà pir cun la sclavaria. Ins auda adina puspè che umans, che na sa caracteriseschan betg sco rassistics, pretendan che la colonisaziun da l'Africa saja stada la meglra chaussa pussaivla per la populaziun africana. Talas tenutas ed ideas sumegliantamain navivas, ma la finala rassisticas e betg democraticas ston vegnir consideradas, ensemen cun la taschentada e la banalisaziun dal rassisseem envers umans nairs, sco dretg problem per in cumbat effizient cunter quest rassisseem en Svizra. Ina tematisaziun autentica da l'istorgia dal colonialissem e da la sclavaria, ma er da las relaziuns actualas differentas tranter l'Europa e l'Africa, fiss urgentamain necessaria.

Per che la giuventetgna dad oz possia mantegnair ses cumportament tolerant ed avert envers differenzas da tut gener dovri blier, ed uschia avain nus tuttas e nus tuts gronda responsabladad en il cumbat cunter il rassisseem: la scola, la politica e la societad, pia ti ed jau.